
Arkivsak-dok. 201325909-2
Saksbehandler Hildegunn Hestnes

Saksgang Fylkesutvalget
Møtedato 05.11.2013

Forslag til forskrift om kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek - høring

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING:

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til forslag til Forskrift om kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek – med følgende merknad:

1. Sør-Trøndelag fylkeskommune vil tilrå at ny forskrift holder fast på at fagutdannet biblioteksjef skal være hovedregelen i alle kommuner.
2. Fylkeskommunen anbefaler at alle kommuner må søke dispensasjon før ansettelse av biblioteksjef uten fagutdanning.
3. Etterutdanning bør være obligatorisk for biblioteksjefer i kommuner uten bred bibliotekfaglig kompetanse.

For øvrig slutter Fylkesutvalget seg til fylkesrådmannens drøftinger og konklusjoner i saken.

VEDLEGG:

Nummererte vedlegg som følger saken:

1. Høring – Forslag til forskrift om kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/hoeringer/hoeringsdok/2013/horing--forslag-til-forskrift-om-kvalifi/horingsnotat.html?id=737413>
2. Prop. 135 L (2012-2013) Proposisjon til Stortinget. Endringer i lov om folkebibliotek
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/prop/2012-2013/prop-135-l-20122013.html?id=724286>
3. Forskrift 5. januar 1987 nr 3 om personale i kommunale folkebibliotek
<https://www.lovdata.no/for/sf/ku/xu-19870105-0003.html#3>

GJELDENDE FORUTSETNINGER:

Forslag til endring av lov om folkebibliotek ble vedtatt i Stortinget 17. juni 2013 med virkning fra 1. januar 2014. Kulturdepartementet har nå lagt fram forslag til ny forskrift om kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek. Forskriften skal erstatte forskrift 5. januar 1987 nr. 3 om personale i kommunale folkebibliotek.

BAKGRUNN:

Biblioteklovens § 5 omhandler kompetansekrav til biblioteksjef:

«Alle kommuner skal ha fagutdannet biblioteksjef.

Departementet kan dispensere fra bestemmelsen i særskilte tilfeller og gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav.»

I brev av 27.09.2013 fra Kulturdepartementet er Forslag til ny forskrift for kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek sendt på høring med høringsfrist 8. november 2013.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

Endring i Lov om folkebibliotek ble vedtatt av Stortinget 17. juni 2013 med virkning fra 1. januar 2014. I lovens § 5 står det fast at alle kommuner fortsatt skal ha fagutdannet biblioteksjef. Dispensasjon kan gis etter nærmere bestemmelser.

Dagens krav om bibliotekareksamen fra Høgskolen i Oslo eller nordisk utdanning foreslås erstattet med nye kvalifikasjonskrav:

Kandidat med bachelor med minst 120 studiepoeng bibliotekspesifikke fag, eller bachelor med minst 60 studiepoeng bibliotekspesifikk påbygning, eller bachelor med minst 3 års praktisk erfaring fra bibliotek.

Nasjonalbiblioteket skal kunne gi dispensasjon hvis det ikke melder seg kvalifisert søker.

Kommuner med bred bibliotekfaglig kompetanse foreslås unntatt fra kravet om fagutdannet biblioteksjef, såfremt biblioteket har minst 5 ansatte som oppfyller kvalifikasjonskravene. Det har tidligere vært mulig å søke om dispensasjon før utlysning av biblioteksjefstillinger i de største kommunene, etter en vurdering av samlet kompetanse.

Unntaksbestemmelsen skal kun gjelde kommunale folkebibliotek, fylkeskommunen har ikke anledning til å søke om dispensasjon fra kravet.

For kommuner uten bred bibliotekkompetanse kan det i dag gis dispensasjon hvis det ikke melder seg fagutdannet søker. Denne ordningen er hyppig brukt i mindre kommuner. Den forutsetter obligatorisk utdanning, og ny utlysning etter 2 år før varig dispensasjon kan gis. Nytt forslag er at dispensasjon som gis ved tilsetting av biblioteksjef uten fagutdanning blir varig. I tillegg er krav om obligatorisk etterutdanning foreslått fjernet.

Departementet ber særskilt om uttalelse til følgende forslag:

- 3 års praktisk erfaring skal kunne erstatte bibliotekspesifikke fag i utdanningen
- kommuner med bred bibliotekfaglig kompetanse, tilsvarende 5 ansatte med fagutdanning, kan tilsette biblioteksjef uten bibliotekfaglig utdanning.

DRØFTINGER:

Folkebibliotekene får ved den nye bibliotekloven utvidede oppgaver. De skal tjene som fellesskapets sentraler for informasjon, kunnskap og opplevelse. Bibliotekene skal i tillegg bli formidlingsarenaer og møteplasser for samfunnsdeltakelse og debatt. Dette skal følges opp samtidig med det digitale skiftet som kontinuerlig pågår i hele samfunnet. Informasjon lages og distribueres i økende grad digitalt – all informasjon fra det offentlige skal i løpet av få år distribueres digitalt. Vi vet at stadig større del av lærestoff og informasjon til elever og studenter ligger på nett. Arbeidsoppgavene i samfunnet blir stadig mer spesialiserte,

arbeidsplasser preget av praktiske oppgaver blir færre. Stadig flere må ta høyere utdanning for å komme seg i arbeid. Gode leseferdigheter er en forutsetning for all læring. Effektiv søking og kildekritikk vil bli stadig mer essensielt både i studier og i dagliglivet.

Bibliotekfaglig utdanning gir bred kunnskap om litteratur, om tilrettelegging og formidling av litteratur til ulike brukergrupper. God litteratur vil kunne bidra til at barn, unge og andre grupper utvikler leseferdighetene sine, og dermed mestring av krav i skole og arbeidsliv. Bibliotekutdanningen gir god kunnskap om digitale kilder, hvordan manøvrere på nett, gode søketeknikker og kildekritikk.

For å lede bibliotekene inn i framtida vil omfattende forståelse for bibliotekenes samfunnsoppdrag og solid fagkunnskap være forutsetninger for å videreutvikle disse til beste for lokal – og storsamfunnet. Oppdragsforståelse vil sammen med godt oppdatert fagkompetanse bli nødvendig for å møte disse oppgavene.

Både gjeldende og ny lov om folkebibliotek fastholder kravet om fagutdannet biblioteksjef for kommunens folkebibliotek. I forslag til ny forskrift om kvalifikasjonskrav fjernes kravet til en bestemt utdanningsinstitusjon, og knyttes til bibliotekspesifikke fag innen eller i tillegg til en bachelorutdanning. Alternativt foreslås 3 års praksis fra bibliotekarbeid å kunne erstatte formell tilleggsutdanning.

Sør-Trøndelag fylkeskommune finner det tidsriktig at kravene blir harmonisert med dagens utdanningssystem. Det støttes imidlertid ikke å åpne generelt for at 3 års erfaring fra bibliotek sidestilles med bibliotekspesifikk utdanning, da all praksiserfaring ikke kan forventes å ha et innhold som tilsvarer en allsidig kompetanse med faglig forankring som en utdanning skal gi. Fylkeskommunen anser at dette bør høre inn under en dispensasjonsordning.

Departementet spør om 5 bibliotekansatte med fagutdanning er tilstrekkelig for at biblioteksjef ikke trenger bibliotekfaglig utdanning. En slik praksis vil innebære at flere kommuner som i dag har fagutdannet biblioteksjef ikke må stille krav om fagutdanning ved nyansettelse av biblioteksjef. Ved en utvikling mot større kommuner vil en slik regel kunne bety avvik fra det grunnleggende kravet i loven om fagutdannet biblioteksjef i alle kommuner – altså at unntaket kan bli regelen.

Fylkeskommunen vil primært anbefale at kravet om å søke dispensasjon blir opprettholdt slik at kommunene må dokumentere tilstrekkelig fagkompetanse på bibliotekområdet. Alternativt må kravet om den totale bibliotekkompetansen i kommunen økes vesentlig. Dispensasjon bør kun gis i de største kommunene med stor breddekompetanse, slik at en sikrer god bibliotekfaglig kompetanse i kommunene.

Ansvar for etterutdanning av biblioteksjefer som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene ligger i dag hos Nasjonalbiblioteket, og er obligatorisk. Det foreslås nå at kommunene selv får ansvar for å tilby biblioteksjefer etter- og tilleggsutdanning. Med dagens og framtidens samfunnsutfordringer, og i forhold til bibliotekenes oppdrag og utvikling er det svært viktig å styrke kompetansen til biblioteksjefer. Vi mener det er viktig å understreke at etterutdanningen må holde et høyt faglig nivå. Etterutdanning for biblioteksjefer bør fortsatt være obligatorisk i kommuner uten tilstrekkelig fagkompetanse på området.

Når det gjelder veiledning og kompetanseheving for nytilsatte biblioteksjefer vil vi også peke på fylkesbibliotekenes viktige rolle. Fylkesbibliotekene har regional og lokal kunnskap, noe som er en stor styrke når det gjelder tilrettelegging av tilbud. Regional kompetanseoppbygging for bibliotekansatte bør derfor styrkes.

Sør-Trøndelag fylkeskommune støtter at fylkeskommunens fagsjef skal ha bibliotekspesifikk fagutdanning for å lede regionalt utviklings- og rådgivingsarbeid på bibliotekfeltet.

Fylkeskommunen bør få delegert ansvar for vurdere søknader om dispensasjon.

Fylkeskommunen har ikke innvendinger til forslaget om at dispensasjon gitt ved ansettelse av biblioteksjef skal gjelde så lenge vedkommende er i stillingen.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON:

For å sikre gode, aktive og framtidsrettede bibliotek i alle kommuner anbefaler vi at ny forskrift for kvalifikasjonskrav for personale i folkebibliotek holder fast på at fagutdannet biblioteksjef skal være hovedregelen i alle kommuner. Unntak bør kun gis etter søknad fra store kommuner som kan dokumentere tilstrekkelig fagkompetanse i egen organisasjon.

Etterutdanning bør være obligatorisk for biblioteksjefer i kommuner uten bred bibliotekfaglig kompetanse.